

KUR'AN-I KERİM'İN FAZİLETLERİ*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve muhterem Ak-Radyo ve Ak-Televizyon izleyicileri! Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, ihsânı, ikrâmı, lütfu, keremi üzerinize olsun...

a. Tefsir Dersine Başlarken

Ankara Üniversitesi İlähiyat Fakültesi'ne asistan olduğum zamandan beri, muhtelif camilerde, toplantılarda dînî konuşmalar yapardım. İskenderpaşa Camimizde de, Hocamız cennet-mekân, Mehmed Zâhid Kotku (*Rahimehu'llâhu rahmeten vâsiah*) Hazretleri zamanından beri, onun emri ve işareti ile konuşmalar yapmakta, özellikle *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabımızdan hadis-i şerifler okumakta idim.

Bunları ve çeşitli yerlerde, çeşitli vesilelerle, çeşitli zamanlarda yaptığım dînî konuşmaların kayda alınabilenlerini, zaman zaman sizler de izliyorsunuz. Umûmiyetle bunlar, hadis üzerine sohbetler tarzında oluyor.

Yayıncı arkadaşlar, bu kez benden Kur'an-ı Kerim'in meâli ve tefsiri üzerinde de konuşmalar istediler, sohbetler istediler. Ben de, bu işin ne kadar ciddî bir iş olduğunu, ne kadar önemli olduğunu, ne kadar dikkat istediğini, ne kadar

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

zor olduğunu bilmeme rağmen, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin affına sığınarak, lütfunu umarak, her halde konuşmalarımız bana da faydalı olur, dinleyen kardeşlerime de faydalı olur ve ahiret sevabı kazanmamıza vesile olur diye temenni ederek, dileyerek bu tekliflerini kabul ettim.

Ama, bu teklifin yapılmasından sonra iki-üç hafta geçtiği halde, başlayamamıştım. Bu arada, beni sevindiren bir gelişme, bir olay da vukù buldu. Onu anlatmak istiyorum dinleyicilerime:

Berlin'den hâlis muhlis bir kardeşimiz rüya görmüş, bana anlattı: Mehmed Zâhid Kotku Hocaefendimiz Hazretleri, rüyasında ona çok güzel, nurlu, ışıltılı olarak görünmüş. "Tariflere sığmaz güzellikte ve heyecan verici bir durum idi." diyor anlatırken.

Hocamız beni kasederek:

"—Es'ad Kur'an-ı Kerim tefsirini ne yaptı?" diye rüyada o kardeşimize sormuş.

Halbuki o kardeşimiz, benim sizlerden bir Kur'an-ı Kerim meal ve tefsir sohbeti talebi ile karşı karşıya olduğumu hiç bilmiyordu, birbirimizden haberli değildik. O zâten uzak bir yerdeydi. Bizim Almanya'da aldığımız mülkün bahçesindeki otları keseyim diye gelmişti, bu rüyayı kendisi anlattı. Hiç bir şeyden haberi yok, bizim böyle bir radyo-televizyon konuşması yapmak istediğimizi bilmiyor. Hocamız rüyada ona buyurmuş ki:

“—Es’ad, Kur’an-ı Kerim tefsirini ne yaptı?..”

O da, rüya bu ya:

“—Birinci cildi tamam oldu efendim!” diye cevap vermiş.

Halbuki, daha sohbetlere başlamadık. Ama “Birinci cildi tamam oldu efendim!” diye cevap vermiş. Tabii bunu da, kendi kendine neye dayanarak söylediğini bilemeden, rüyanın güzelliğinden, manzaranın güzelliğinden, Hocamız’ın nûrâ-niyetinden, feyzinden heyecanlanmış ve uyanmış.

Bana anlattı;

“—Böyle bir rüya gördüm hocam, hayırdır inşâallah!” dedi.

Ben anladım tabii... Hocamız demek ki, bu tefsir ve meal konusunda çalışmamı te’yid ediyor, istiyor, rüya yoluyla işaret buyuruyor. İşin gecikmemesini de ikaz ediyor. Yâni, bir kaç hafta geçti, ben başlayacağım dedim, başlayamadım seyahatlerim dolayısıyla; rüya yoluyla bana ikaz gönderiyor Hocamız (Rh.A).

Bu işe başlamamın güzel olduğunu, kararımın da isabetli olduğunu böylece kendi kendime anladım ve sevindim. Hocamız nur içinde yatsın, makâmı daha a’lâ olsun... Ahirete irtihal etmiş olmasına rağmen, rüya âleminden bizlere böyle lütuflar izhar ediyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi, cümlemenizi enbiyâ ve evliyâsının ve hâssaten Habîb-i Kibriyâ’sı Muhammed-i Mustafâ’sının iltifat ve şefaatlerine, te’yîdat ve himmetlerine nâil ve mazhar buyursun, sevgili kardeşlerim!..

Âmîn, bi-hürmeti'smihi'l-a'zâm, ve nebiyyihi'l-ekrem, salla'llàhu aleyhi ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsân, ve selleme teslîmen kesîrâ...

İşte böylece güzel vesilelerle bu günden, şu saatten itibaren Kur'an-ı Kerim'in meal ve mânâ-yı münîfi ve tefsiri, açıklamaları üzerine sohbetler yapmaya karar vermiş bulunuyoruz. Allah-u Teâlâ Hazretleri tevîkîni refîk eylesin, yardım eylesin... Fâtiha'dan başlayarak intizamlı bir şekilde, ayet atlamadan sonuna kadar Kur'an-ı Kerim'i böyle anlatmayı temenni ediyoruz; Cenâb-ı Mevlâmız itmâmını nasib ü müyesser eylesin...

Aziz ve muhterem dinleyiciler ve seyirciler! Kur'an-ı Kerim'in önemi ve değeri tarif edilemeyecek kadar büyüktür. Bu hususta selef-i sâlihînimiz, büyük alimlerimiz pek çok eser te'lif eylemişlerdir, Kur'an-ı Kerim'in faziletini anlatan ciltlerle kitaplar yazılmıştır.

Kur'an-ı Kerim, alemlerin rabbi Allah-u Teâlâ'nın hak kelâmıdır ve biz müslümanlara en muazzam lütfu ve ikramıdır. Çok büyük bir nimettir Kur'an-ı Kerim... Cebrâil'in indirdiği, Cenâb-ı Hak katından Muhammed-i Mustafâ'sına inzal eylediği en mukaddes kitabı ve insanlığa tahrifât ve tezvirâttan korunmuş en sonuncu ve en sağlam hitâbıdır. Allah kelâmıdır, en sonuncu ilâhî kitaptır. Bozulmamış ilâhî kitaptır, tahrifâta uğramamıştır, bir harfi bile değişmemiştir. En sağlam hüccettir bizler için...

Onda bizden önceki ümmetlerin halleri, kıssaları, hikâyeleri; bizden sonra dünyanın ve insanların başına geleceklerin, ahiretin, olacak olanların haberi vardır. Hangi dinin, inancın, dünyadaki hangi kavmin ne kusuru olduğu, Allah katında makbul ve doğru inancın nasıl olması gerektiği onda belirtilmiştir. O bakımdan insanlığın kurtarıcısıdır.

O, cennetin nasıl kazanılacağını, cehennemden nasıl kurtulunacağını kesin çizgilerle beyan eder. Allah-u Teâlâ Hazretleri, onu terk edenin kemiklerini kırar, belini kırar. Doğru yolu onun dışında arayanı, bu küstahlığından dolayı dalâlete dûçâr eder. Ona sırt çevireni, cehenneme düşürür. Onu rehber edineni de, cennete götürür.

O, Allah'ın habl-i metîni, nûr-u mübînî, zikr-i hakîmi ve sırât-ı müstakîmidir. Bu kelimeler hadis-i şeriflerden alınmıştır. *Habl-i metîn*, kuvvetli ipi demek. Yâni, çukura düşmüş bir insanın sarılıp da oradan çıkartılmasına, kuyuya düşmüş bir insanın çıkartılmasına sebep olan kuvvetli bir ip gibi. *Nûr-u mübînî*'i, ortalığı aydınlatan nurudur. *Zikr-i hakîm*'i, hikmet dolu zikridir. *Ve sırât-ı müstakîm*'idir, yâni Kur'an yolu Allah'ın doğru yoludur.

Kur'an-ı Kerim zenginliktir, hazinedir. Rehber ve kılavuzdur. Deva ve şifâdır. Şefaati makbul bir şefaattçidir. Allah katında, yerler ve göklerden ve onların içindeki tüm varlıklardan daha sevgili ve daha sevimlidir Kur'an-ı Kerim. O hidayet güneşidir, kurtuluş vesilesidir.

O başlara tâç, dertlilere ilâçtır. Gözlere nûr, gönüllere sürûrdur.

Onu öğrenen, öğreten, okuyup ahkâmını uygulayan kimseyi bizzat Rasûl-ü Ekrem ve Nebiyy-i Muhterem SAS Hazretleri elinden tutup, ona delil olup cennete sevk edecektir. Hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz bizzat kendisi böyle vaad etmiştir. İslâm'ın korunması, imanın ve itikâdın sapıtmaması, fikirlerin darmadağın dağılmaması ondandır, onunladır; insanlar ona sarıldığı zamandır.

Onu bilen ileriye gider, maddeten ve mânen yüksek derecelere yükselir. Onu uygulayan Allah'ın rızasına erer, büyük mükâfatlar kazanır. Onunla hükmeden adaletle hükmetmiş olur, adalet işlemiş olur. Ona sımsıkı sarılan fitnelerden korunur ve kurtulur. Onda derinleşen, ulûm-u evvelîn ve âhîrîne kavuşur.

b. Kur'an'a Tâbî Olan Sapıtmaz

Onunla ilgili, bizzat Peygamber SAS Efendimiz'den pek çok hadis-i şerif rivayet edilmiştir. İlk önce bu hadis-i şeriflerle Kur'an-ı Kerim'in fadâilini size ifade etmek istiyorum. Hadis-i şerifleri izah ederek, böylece hadis derslerinden Kur'an-ı Kerim derslerine geçerken, hadis-i şerifleri köprü ve aracı ve vesile yapmış oluyoruz.

Peygamber SAS bir hadis-i şerifinde buyuruyor ki:¹

إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ كِتَابُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

(وَعِثْرَتِي) مَنْ اتَّبَعَهُ

كَانَ عَلَى الْهُدَى وَمَنْ تَرَكَهُ كَانَ عَلَى ضَلَالَةٍ

(ش. حم. حب. عن زيد بن أرقم)

RE. 144/5 (*Innî târikün fîküm es-sakaleyn: Kitâbu'llâh, azze ve celle.*) Muhtemelen arada (ve *itretî*) olacak. (*Meni'ttebeahû, kâne ale'l-hüdâ; ve men terekehû, kâne ale'd-dalâleh.*)

Bu hadis-i şerif ve benzerlerini, farklı kelimelerini de izah ederek yine açıklayacağım. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Innî târikün fîküm*) “Ben, benden sonra sizin aranızda bırakıyorum...” (*Es-sakaleyn*) Burada *sakaleyn*, “*Yâ eyyühe's-sakaleyn! Ey insanlar ve cinler!*” mânâsına gelir diye izah etmiş bazı alimler. Bazıları da, “*Sakaleyn; birisi Kur'an-ı Kerim, birisi de itretî, yâni ehl-i beytim mânâsına gelir.*” diye tefsir etmişler, açıklamışlar.

Bu *sakaleyn* ikinci mânâyâ ise, bırakılan şeylerden bir tanesi (*kitâbu'llâh, azze ve celle*) “Aziz ve Celîl olan, alemlerin rabbi Allah'ın kitâbı; onu bırakıyorum size.

Onlar, ayetler vahyedilmiş, tesbit edilmiş. Ben ahirete göçüyorum ama, onlar sizin aranızda kalıyor.”

¹ Müslim, Sahîh, c.IV, s.1873, no:2408; Tirmizî, Sünen, c.V, s.663, no:3788; İbn-i Huzeyme, Sahîh, c.IV, s.62, no:2357; İbn-i Hibbân, Sahîh, c.I, s.330, no:123; İbn-i Ebî Şeybe, Musannef, c.VI, s.133, no:30078; Beyhakî, Şuabü'l-İman, c.II, s.327, no:1939, 1940; Neseî, Sünenü'l-Kübrâ, c.V, s.51, no:8175; Zeyd ibn-i Erkam RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.329, no:942 ve c.XIII, s.616, no:37624.

(*Meni'ttebeahû*) Buradaki *hû* zamiri Kur'an-ı Kerim'e gidiyor: "Kim Kur'an-ı Kerim'e tâbî olursa; (*kâne ale'l-hüdâ*) hidâyet üzere olur, doğru yol üzere olur. Hidâyet yolundan ayrılmamış olur. (*Ve men terekehû*) Kim de Kur'an'ı terk ederse, (*kâne ale'd-dalâleh*) dalâlet üzerine olur."

c. Kur'an-ı Kerim ve Ehl-i Beyt

Bu mânâyâ yakın başka hadis-i şerifler de var. Meselâ, buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:²

إِنِّي أَوْشِكُ أَنْ أُدْعَى فَأُجِيبَ وَإِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ
الثَّقَلَيْنِ كِتَابَ اللَّهِ وَعِثْرَتِي كِتَابُ اللَّهِ حَبْلٌ
مَمْدُودٌ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ وَعِثْرَتِي
أَهْلُ بَيْتِي وَإِنَّ اللَّطِيفَ الْخَبِيرَ خَبَّرَنِي أَنَّهُمَا
لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ فَاَنْظُرُوا
كَيْفَ تَخْلُفُونِي فِيهِمَا

(ش. وابن سعد.م.ع. عن أبي سعيد)

RE. 144/6 (*Innî ûşikü en üd'â feücîb*) "Yakın bir zamanda, ben Allah tarafından ahirete davet olunacağım ve o davete icâbet edeceğim. Yâni, aranızdan ayrılacağım, ahirete irtihal edeceğim. (*Ve innî târikün fîküm es-sakaleyn*) Ve ben sizin aranızda ey sakaleyn, ey insanlar ve cinler, iki şey bırakıyorum!" veyahut, "Sakaleyn

diye iki şey bırakıyorum.” (*Kitâba’llâh*)
“Bunlardan birisi Allah’ın kitabıdır; (*ve itretî*)
diğeri de benim itretimdir.”

(*Kitabu’llâhi hablün memdûdün mine’s-semâi ile’l-ard*) “Allah’ın kitâbı, sanki semâdan yer yüzüne sarkıtılmış, uzun bir kurtuluş ipi gibidir. (*Ve itretî ehlü beytî*) İtretim de benim evimin ahâlisidir, sülâlemdir, evlâtlarımdır.”

(*Ve inne’l-latîfe’l-habîra habberanî*) “Latîf ve Habîr olan, her şeyi bilen Allah-u Teâlâ Hazretleri haber verdi ki, (*ennehümâ len yefterikâ hattâ yeridâ aleyye’l-havd*) Havz-ı Kevser’in başında bana kavuşacakları zamana kadar, bu ikisi birbirinden asla ayrılmayacaklar, ayrı düşmeyecekler. Yâni, Kur’an-ı Kerim’le benim itretim beraber olacak, ayrı düşmeyecekler.”

(*Fe’nzûrû keyfe tahlüfûnî fîhimâ*) “Bakın, kendinize dikkat edin, benim geride bıraktığım bu iki güzel kıymetli şey hususunda, benim arkamdan neler yapacağınıza bakın! Yâni, hatâ etmeyin, Kur’an’a ve itretime sımsıkı sarılın!..”

² Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.17, no:11147; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.II, s.297, no:1021; İbnü’l-Ca’d, *Müsned*; c.I, s.397, no:2711; İbn-i Ebî Şeybe, c.VI, s.133, no:30081; İbn-i Sa’d, *Tabâkat*, c.II, s.194; İbnü’l-Ca’d, *Müsned*, c.I, s.397, no:2711; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.330, no:944; *Câmiu’l-Ehâdîs*, c.X, s.129, no:9250.

d. Kur'an'a ve Sünnete Sarılın!

Başka bir hadis-i şerif:³

تَرَكَتُ فِيكُمْ مَا لَنْ تَضِلُّوا بَعْدَهُ إِنْ اعْتَصَمْتُمْ بِهِ
كِتَابُ اللَّهِ وَعِثْرَتِي أَهْلُ بَيْتِي

(ش. خط. عن جابر)

RE. 250/8 (*Terektü fîküm*) “Ben sizin aranızda bıraktım ki, yâni ahirete göçmeden evvel bırakmış oluyorum ki; (*mâ len tadillû ba'dî ini'tesamtüm bih*) eğer ona sımsıkı sarılırsanız, asla dalâlete düşmeyeceğiniz şeyler bıraktım: (*Kitâbu'llâh, ve itretî*) yâni, Allah'ın kitabı ve itretim. (*Ve itretî ehlü beytî*) Benim itretim, ehl-i beytimdir.”

Bu, Hatîb-i Bağdâdî tarafından Câbir RA'dan rivâyet edilmiş. Bundan önceki hadis-i şerifleri Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Abdi'l-Ber, İbn-i Sa'd ve diğer kaynaklar Ebû Said el-Hudrî Hazretleri'nden rivayet etmişler.

Aynı mânâyı ifade eden bir tanesini daha okuyayım. Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilmiş:⁴

كِتَابُ اللَّهِ وَسُنَّتِي لَنْ يَتَفَرَّقَا حَتَّى يَرِدَا
عَلَى الْحَوْضِ

(أبو نصر غريب عن أبي هريرة)

RE. 339/5 (*Kitâbu'llâhi ve sünnetî len yeteferrakà*) –bir rivâyette de, lem yefterikà– (*hattâ yeridâ aleyye'l-havd*) “Allah’ın kitabıyla benim sünnetim ayrılmayacaklar birbirlerinden. Birbirlerinden farklılaşmayacaklar, bana havzın başında kavuşuncaya kadar...”

Burada *sünnetî* kelimesi kullanılmış. Buradan anlaşılıyor ki, bu *itretî*, sünnetim mânâsına da gelebilir. Ehl-i beytim demek olursa; Peygamber SAS Efendimiz’in sülâle-i tâhiresinden, hep Allah’ın mübarek kulları gelecek, onlar Kur’an-ı Kerim’i anlatan, Kur’an’dan ayrılmayan, dinin güzelliklerini, özelliklerini dosdoğru anlatan insanlar olacak demek olur.

Demek ki, Peygamber Efendimiz ahirete irtihal ettikten sonra, bizim sarılacağımız şeylerden birisi Kur’an-ı Kerim’dir.

Burada Peygamber Efendimiz hararetle tavsiye etmiş, “Buna sımsıkı sarılın!” diye.

³ Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.662, no:3786; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.III, s.66, no:2680; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.305, no:870; Câmiu’l-Ehâdîs, c.XI, s.252, no:10709.

⁴ Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.245, no:149; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.172, no:319; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.X, s.114, no:20124; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.250, no:804; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.307, no:876; Câmiu’l-Ehâdîs, c.XV, s.289, no:15504.

Kur'an-ı Kerim'e sarılmamız gerektiğini, onun mealini, tefsirini, ahkâmını öğrenmemiz gerektiğini gösteren hadis-i şeriflerden olduğu için okumuş oldum.

e. Kur'an Ehlinin Şefaati

Bir başka hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:⁵

مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَحَفِظَهُ وَاسْتَظْهَرَهُ وَأَحَلَّ
حَلَالَهُ وَحَرَّمَ حَرَامَهُ أَدْخَلَهُ
اللَّهُ الْجَنَّةَ وَشَفَعَهُ فِي عَشْرَةِ مِنْ أَهْلِ
بَيْتِهِ كُلُّهُمْ قَدْ اسْتَوْجَبَ النَّارَ

(حم. ه. ت. وضعه وابن الأبارى، وأبو نصر

السجزي، كر. عد. هب. وابن مردويه عن علي؛ خط. عن عائشة)

RE. 438/1 (*Men karæ'l-kur'âne fehafizahû ve'stazherahû, ve ehalle halâlehû ve harrame harâmehû, edhalehu'llähü'l-cennete ve şeffeahû fî aşretin min ehli beytihî, küllühüm kad istevcebe'n-nâr.*)

Bu Tirmizî'de, İbn-i Mâce'de, İbn-i Asâkir'de, İbn-i Adiy'de Hazret-i Ali Efendimiz'den ve Hatîb-i Bağdâdî'de de Hazret-i Aişe Vâlidemiz'den rivayet edilmiş. Bu hadis-i şerif de Kur'an'ı medh eden hadislerden, okumak istediğim hadislerden birisi. Mânâ-yı münîfi, meâl-i şerifi şöyle:

(*Men karae'l-kur'âne*) “Kim Kur'an-ı Kerim'i okuduysa, (*fehafizahû*) ve onu hıfzettiysen, yâni ezberlediysen, veyahut ahkâmını bellediysen, (*ve'stazherahû*) ve onu ortaya koyduysa...” Ortaya koymaktan maksat, uygulamak demektir. Zuhûra getirdiysen, yâni uyguladıysa demektir... Veyahut zahr kelimesinden insanın sırtı mânâsına, yâni yüklendiysen sırtına; bunun ahkâmını kabul edip, sırtına alıp, “Ben bunları taşıyacağım!” dediysen... Uygulamak mânâsına her ikisi de.

(*Ve ehalle halâlehû*) “Kur'an'ın içinde helâl denilen şeyleri helâl bellediysen; (*ve harrame harâmehû*) haram dediği şeyleri haram bellediysen... Helâllerden nimetlendi, istifade etti ve haramlardan kaçındıysa...”

(*Edhalehu'llâhü'l-cenneh*) Allah onu cennete dahil eder, sokar; böyle Kur'an'a sarıldığı, onu hıfzettiği, uyguladığı için...”

(*Ve şeffeahû fî aşretin min ehli beytihi*) “Ailesi etrafından on kişi hakkında ona şefaath salâhiyeti, hakkı verir; (*küllühüm kad istevecbe'n-nâr*) hepsi cehennem hak etmiş olan ehl-i

⁵ Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.171, no:2905; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.1, s.78, no:216; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.149, no:1277; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.217, no:5130; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.329, no:1947; İbn-i Adiy, *el-Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.380; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XI, s.92, no:2717; Hz. Ali RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.81, no:1715; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.813, no:2334; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.XXI, s.235, no:23384.

beytinden on kişiyi cehenneme düşmekten bu Kur'an ehli kurtarır." Cehenneme girecekken, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne niyaz edince, "Sen ehl-i Kur'an'sın!" diye, o cehenneme düşecek olanlar onun şefaatiyle kurtulur.

Şimdi buradan ne anlıyoruz? Hiç olmazsa çocuklarımızdan böyle hıfzı kuvvetli olan, Kur'an öğrenebilecek olan bir tane, iki tanesini din ilmine, Kur'an ilmine ayırmamız lâzım! Ben bazı kardeşleri, bazı talebelerimi hatırlıyorum, hoca talebelerimi hatırlıyorum; çocuklarının hepsini –kız/erkek– hafız yaptılar. Ne mutlu onlara!..

f. Kur'an'ı Öğrenen Cennete Gider

Diğer bir hadis-i şerif:⁶

أَلَا مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ وَعَلِمَ مَا فِيهِ فَأَنَا
لَهُ سَائِقٌ وَدَلِيلٌ إِلَى الْجَنَّةِ

(كر. عن إبراهيم بن هذبة عن أنس)

RE. 170/2 (*Elâ men tealleme'l-kur'âne ve allemehû, ve alime mâ fîhi, feene lehû sâikun ve delîlün ile'l-cenneh.*)

Bu da İbn-i Asâkir'in Enes RA'dan rivayet etmiş olduğu bir hadis-i şerif:

(*Elâ*) "Dikkat ediniz, uyanınız ki, kim Kur'an-ı Kerim'i teallüm ederse, öğrenirse; (ve *allemehû*) ve öğrendiğini başkalarına nakleder,

⁶ *Târih-i Dimaşk*, c.XXVII, s.67, no:3179; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.827, no:2375; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.VI, s.48.

öğretirse; (*ve alime mâfihî*) ve Kur'an-ı Kerim'in içindeki ahkâmı öğrenir, dini öğrenirse; (*feene lehû sâikun ve delîlün ile'l-cenneti*) ben onun cennete sevk edicisiyim ve delîliyim.” Yâni, “Onu, tutacağım elinden, cennete götüreceğim, cennetin yolunda kılavuzluk edeceğim ve cennete ulaştıracacağım!”

Bu da, yukarıdaki hadis-i şerifle beraber, ehl-i Kur'an'ın cennetlik olacağını gösteren hadis-i şeriflerden.

g. Kur'an-ı Kerim Zenginliktir

Diğer bir hadis-i şerifte, Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:⁷

الْقُرْآنُ غِنَى لَا فِقْرَ بَعْدَهُ وَلَا غِنَى دُونَهُ

(ع. ومحمد بن نصر، طب. هب. خط. عن أنس)

RE. 227/6 (*El-kur'ânu ginen lâ fakre ba'dehû, ve lâ ginen dûnehû.*) Enes RA'dan Ebû Ya'lâ, Taberânî, Hatîb-i Bağdâdî, ve diğer kaynaklar rivayet etmişler. Peygamber Efendimiz SAS, bu hadis-i şerifinde Kur'an-ı Kerim için buyuruyor ki:

⁷ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.255, no:738; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.159, no:2773; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.529, no:2614; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.186, no:276; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XIII, s.16, no:6971; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVIII, s.74, no:7408; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.229, no:4677; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VII, s.329, no:11630; *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.804, no:2307; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.862, no:1868; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XV, s.226, no:15372.

(*El-kur'ânu gînen*) “Kur'an-ı Kerim zenginliktir. (Lâ fakra ba'dehû) Onu elde ettikten sonra fakirlik yoktur onun sahibine...” Yâni, maddeten, mânen o ağniyâdan, çok zenginlerden olur. (Ve lâ gînen dûnehû) “O olmadığı zaman da, insanın zenginliği yoktur.”

Yâni, maddî zenginliğin önemi yok. Kur'an'ı bilmiyorsa bir insan, o zengin değil demektir, fakir demektir. Demek ki, Kur'an-ı Kerim maddeten ve mânen zenginliktir.

h. Kur'an-ı Kerim Şifâdır

Diğer bir hadis-i şerifte buyrulmuş ki:⁸

الْقُرْآنُ هُوَ الدَّوَاءُ

(ابو النصر، والقضاعي عن علي)

RE. 227/8 (*El-kur'ânü hüve'd-devâ'.*)

Ebü'n-Nasr ve Kudâî, Hazret-i Ali (RA ve kerrema'llâhu vecheh) Efendimiz'den rivayet eylemiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki: “—Kur'an-ı Kerim devânın ta kendisidir, şifânın ta kendisidir.”

Kur'an-ı Kerim fikrî hastalıklara, itikâdî hastalıklara, kalbî, mânevî hastalıklara şifâ olduğu gibi, —çünkü ayetleri hakikatleri isbat ediyor, yanlış fikirlere, günahlara sahip

⁸ Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.51, no:28; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.229, no:4676; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.805, no:2310; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.864, no:1870; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XV, s.227, no:15376.

olan insanları doğru yola çekiyor— maddeten de şifâdır. Kur'an-ı Kerim sûreleri, ayetleri okunduğu zaman, hasta olan insanların maddî hastalıklarına da şifâdır.

Bunun İslâm tarihinde ve günümüzde çok misalleri vardır. Sırf Yâsin okunduğu için, kırk bir Yâsin, beş yüz Yâsin okunduğu için yıllardır çoluk çocuğu olmayan zürriyetsiz insanlar, kısır insanlar çoluk çocuk sahibi oluyor. Doktorların ümit kestiği insanlar, ölüme götürücü hastalığa tutulmuş insanlar şifâ buluyor. Kolu bacağı kesilecek insanlar şifâ buluyor. Yâni, maddî bakımdan da, mânevî bakımdan da Kur'an-ı Kerim'in şifâ, ilâç ve devâ olduğu isbatlanmış ve denenmiş, görülmüş bir husustur.

i. Kur'an-ı Kerim Şefaattidir

Diğer bir hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:⁹

أَلْقُرْآنُ شَافِعٌ مُشَفِّعٌ وَمَا حِلٌّ مُصَدِّقٌ مَنْ جَعَلَهُ

أَمَامَهُ قَادَهُ إِلَى الْجَنَّةِ

وَمَنْ جَعَلَهُ خَلْفَهُ سَاقَهُ إِلَى النَّارِ

(طب. حل. عن ابن مسعود؛ حب. هب. ض. عن جابر)

RE. 227/9 (*El-kur'ânu şâfiun müşeffaun, ve mâhilun musaddakun; men cealehû emâmehû, kâdehû ile'l-cenneh; ve men cealehû halfe zahrihî, sâkahû ile'n-nâr.*)

Taberânî ve Ebû Nuaym (*Hilyetü'l-Evliyâ*'sında) İbn-i Mes'ud RA'dan; İbn-i Hibban ve diğer kaynaklar da Câbir RA'dan rivayet etmişler:

(*El-kur'ânu şâfiun*) “Kur'an-ı Kerim şefaattir.” Ama nasıl şefaattir? (*Şâfiun müşeffaun*) “Şefaati kabul olunan, şefaati ettiği zaman şefaatine itibar edilen, şefaati kabul buyrulan bir şefaattir.” Kur'an-ı Kerim şefaet edecek. (*Ve mâhilun musaddakun*) “Ve söylediği sözler tasdik edilen, sözü muteber bir varlıktır.”

(*Men cealehû emâmehû*) “Kim Kur'an-ı Kerim'i önüne alırsa, yâni kendisine rehber edinirse, Kur'an-ı Kerim'in ardından giderse; (*kâdehû ile'l-cenneh*) Kur'an-ı Kerim onu peşinden sürükler, kılavuzluk eder, cennete götürür. (*Ve men cealehû halfe zahrihî*) Kim onu sırtının arkasına koyarsa, arka tarafına atarsa, yâni

⁹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.132, no:8655 ve c.X, s.198, no:10450; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.III, s.372, no:6010; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.6, s.131, no:30054; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.108; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, no:127, no:651; Dâra Kutnî, *İlel*, c.V, s.102, no:748; Ahmed ibn-i Hanbel, *Zühd*, c.I, s.155; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.229; no:4675; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.351, no:2010; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VII, s.341, no:11663; *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.804, no:2306 ve c.II, s.404, no:4037; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XV, s.224, no:15370.

Kur'an'a sırt çevirirse; yâni Kur'an-ı Kerim'i öğrenmezse, dinlemezse, anlamazsa, Kur'an üzerinde çalışmazsa; (*sâkahû ile'n-nâr*) o zaman, Kur'an-ı Kerim onu cehenneme iter, cehenneme sevk eder. Kur'an-ı Kerim'e sırt döndüğü için, cehenneme düşer.”

Diğer bir hadis-i şerifte, Ebû Hüreyre RA'dan Ebû Nuaym el-İsfahânî'nin rivayet ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz Kur'an-ı Kerim'i şöyle medh eylemiş:¹⁰

نِعْمَ الشَّفِيعُ الْقُرْآنُ لِصَاحِبِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَقُولُ
يَا رَبِّ أَكْرِمُهُ فَيُلْبَسُ تَاجَ الْكِرَامَةِ ثُمَّ يَقُولُ
يَا رَبِّ زِدْهُ فَيُكْسَى كِسْوَةَ الْكِرَامَةِ
ثُمَّ يَقُولُ يَا رَبِّ زِدْهُ إِرْضَ عَنْهُ فَلَيْسَ
بَعْدَ رِضَى اللَّهِ شَيْءٌ

(أبو نعيم عن أبي هريرة؛ ش. عنه موقوفا)

RE. 453/2 (*Ni'me's-şefîü'l-kur'ânu li-sâhibihî yevme'l-kıyâmeh, yekülü: Yâ rabbi ekrimhü! Feyülbesü tâcü'l-kerâmeh, sümme yekülü: Yâ rabbi zidhu! Feyüksâ kisvetü'l-kerâmeh, sümme yekülü: Yâ rabbi zidhu irda anhu! Feleyse ba'de rıda'llâhi şey'.*)

Güzel, memnun olacağınız bir müjde var burada. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Ni'me'ş-şefî'*, *el-kur'ânu li-sâhibihî*)
“Kur'an-ı Kerim Kur'an ehline, Kur'an'a sahip olan insana, kıyamet gününde ne kadar güzel bir şefaattçidir, ne kadar uygun bir şefaattçidir. Ne güzel bir şefaattçidir Kur'an-ı Kerim!”

Sonra, nasıl şefaatt edeceğini bildiriyor:

“Kur'an-ı Kerim, kendisine sahip olan, ehl-i Kur'an olan, kendisini öğrenmiş olan, ezberlemiş olan sahibini, arkadaşını Allah'ın huzuruna çekerken, (*Yâ rabbi ekrimhu*) ‘Bu kuluna ikram eyle yâ Rabbi!’ der.

(*Feyülbesü tâcü'l-kerâmeh*) Bunun üzerine Allah-u Teâlâ Hazretleri o Kur'an ehli olan zâta, o insana, o kişiye, âdemoğluna, Kur'an'ın şefaati üzerine başına kerâmet tâcı giydirir.”

(*Sümme yekülü: Yâ rabbi zidhu*) “Sonra Kur'an-ı Kerim Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne yalvarmaya, niyaz etmeye devam eder:

‘—Yâ Rabbi, daha çok mükâfat ver! Mükâfatını daha da artır yâ Rabbi! İkrâm yönünden, mükâfatça onu daha da ziyâde eyle yâ Rabbi!’ diye tekrar ricâ eder.

(*Feyüksâ kisvetü'l-kerâmeh*) Ve bu zâtın eynine, sırtına kerâmet elbisesi giydirilir. Başına kerâmet tâcı takılır. Eynine, sırtına da kerâmet hırkası, elbisesi giydirilir.

¹⁰ İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.130, no:30047; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.206; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.522, no:3311; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.262, no:6772; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.843, no:2422; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.XXII, s.258, no:24815.

(Sümme yekülü: Yâ rabbi zidhu) Sonra Kur'an-ı Kerim gene durmaz, gene şefa'at etmeye, niyaz etmeye devam eder, der ki:

‘—Yâ Rabbi arttır ikramını bu kuluna, arttır yâ Rabbi! (İrda anhu) Râzı ol bu kulundan yâ Rabbi!’ der.

(Feleyse ba'de rida'llâhi şey'ün) Allah o kulundan râzı olur. Allah'ın râzı olmasının ötesinde de, daha mükâfat olmaz.” diyor Peygamber Efendimiz sonunda. Allah kulundan râzı oldu mu, ne mutlu o kula... Çünkü en yüksek mükâfatı almış olur.

İşte, ne kadar güzel şefa'atçidir Kur'an-ı Kerim! O halde Kur'an-ı Kerim'e sımsıkı sarılalım!.. İşte orada, kütüphanemizin rafında duruyor. Öpüp başımıza koyalım ve Kur'an-ı Kerim'e çok çalışalım!..

j. Kur'an-ı Kerim Allah'ın İpidir

Diğer bir hadis-i şerife devam ediyorum. Bu hadis-i şerifler şevkimizi artırsın, gözümüzden perdeleri kaldırsın da, Kur'an-ı Kerim'e daha iyi sarılalım diye okuyorum, sevgili kardeşlerim:¹¹

أَبْشِرُوا أَلَيْسَ تَشْهَدُونَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنِّي

رَسُولُ اللَّهِ فَإِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ سَبَبٌ طَرَفُهُ بِيَدِ

اللَّهِ وَطَرَفُهُ بِأَيْدِيكُمْ فَتَمَسَّكُوا بِهِ

فَإِنَّكُمْ لَنْ تَضِلُّوا وَلَنْ تَهْلِكُوا

(ش. حب. طب. عن أبي شريح الخزاعي)

RE. 7/4 (*Ebşîrû, e leyse teşhedûne en lâ ilâhe illa'llâh, ve ennî rasûlü'llâh? Feinne hâze'l-kur'âne sebebün, tarafuhû bi-yedi'llâhi ve tarafuhû bi-eydîküm; fetemessekû bihî, feinneküm len tadillû, ve len tehlikû.*)

Bu da birçok kaynaklarda var, mevcut. Buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:

(*Ebşîrû*) “Müjdelenin, müjdeler olsun size, ne mutlu size!” diye, böyle bir müjdelenme kelimesiyle başlamış sözüne. (*E leyse teşhedûne en lâ ilâhe illa'llâh, ve ennî rasûlü'llâh*)

“Siz Allah’tan başka tanrı, ma’bud, ilâh olmadığına ve benim onun rasûlü olduğuma şahadet eden kimseler değil misiniz?.. Buna inanan insanlarsınız. İşte size müjdeler olsun ki; (*feinne hâze'l-kur'âne sebebün*) bu Kur’an-ı Kerim bir iptir; (*tarafuhû bi-yedi'llâhi*) bir ucu Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin yed-i kudretinde, elinde; (*ve tarafuhû bi-eydîküm*) o ipin bir ucu da sizlerin elinde...”

Sebeb, Arapça’da ip demek. Kazıklar arasına gerilen ipe sebeb derler, kazıklara da veted derler. Asıl mânâsı, yâni Bedevî lisânında ip demek.

¹¹ İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.329, no:122; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XXII, s.188, no:491; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.125, no:30006; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.II, s.327, no:1942; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.175, no:483; Şeybânî, *el-Âhâd ve’l-Mesânî*, c.IV, s.282, no:2302; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.235, no:899; Ebû Şüreyh el-Huzâî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.329, no:940.

“Kur’an-ı Kerim bir ip gibidir, bir ucu Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin elinde, bir ucu sizlerin elinde. (*Fetemessekû bihî*) O halde Kur’an-ı Kerim’e sımsıkı yapışınız!

(*Feinnekül len tadillû ve len tehlekû*) Böyle yaparsanız, dalâlete düşmezsiniz ve helâk olmazsınız.” buyuruyor Peygamber SAS

Efendimiz. Kur’an’a ipe sarılır gibi, kurtuluş ipine sarılır gibi sımsıkı sarılmayı tavsiye buyuruyor.

İki hadis-i şerif daha okumak istiyorum. Bu fazîlet-i Kur’an üzerine, fadâil-i Kur’an üzerine çok kitaplar yazılmıştır. Alimler çok güzel deliller göstermişlerdir. Ama bunlar, bir nümûne olsun diye benim seçtiklerim... Bir hadis-i şerifinde de, el-Hakîm ibn-i Umeyr’den Ebû Nuaym’ın rivayet ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹²

الْقُرْآنُ صَعْبٌ مُسْتَضَعْبٌ عَلَى مَنْ كَرِهَهُ مَيْسَرٌ

عَلَى مَنْ تَبِعَهُ وَهُوَ الْحَكْمُ وَحَدِيثِي صَعْبٌ

مُسْتَضَعْبٌ وَهُوَ الْحَكْمُ فَمَنْ

اسْتَمْسَكَ بِحَدِيثِي وَفَهِمَهُ وَحَفِظَهُ جَاءَ مَعَ

الْقُرْآنِ وَمَنْ تَهَاوَنَ بِالْقُرْآنِ

وَبِحَدِيثِي خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ

(أبو نعيم عن الحكم بن عمير)

RE. 227/11 (*El-kur'ânu sa'bun müstas'abun alâ men kerihêhû, müyesserun alâ men tebiahû, ve hüve'l-hakem; ve hadîsî sa'bun müstas'abun, ve hüve'l-hakem; femeni'stemseke bi-hadîsî, ve fehimehû ve hafizahû, câe mea'l-kur'ân; ve men tehâvene bi'l-kur'âni ve bi-hadîsî, hasire'd-dünya ve'l-âhireh.*)

Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*El-kur'ânu sa'bun*) “Kur'an-ı Kerim zordur; (müstas'abun) aslında öyle olmadığı halde zor gelen, zor bulunan, zor olduğu hissedilen, anlayışı zor olan bir varlıktır Kur'an.” Ama kime karşı?.. (*Alâ men kerihêhû*) “Onu sevmeyen, onu istemeyen kimseye karşı zordur; anlatmaz, anlattırmaz kendisini.” Sevmeyen insan Kur'an'ı anlayamaz, Kur'an-ı Kerim ona anlaşılmaz yâni.

(*Müyesserun alâ men tebiahû*) “Kendisine tâbi olana da Kur'an-ı Kerim kolaylaştırılır.”

Yâni, mânâsı açılır önünde, mânâlar gönlüne doğar ve anlar. İnanmayan anlamaz, inanana açılır ve kolaylaştırılır. (*Ve hüve'l-hakem*) “Ve Kur'an-ı Kerim hâkimdir, hükmedicidir. Hak ile bâtılın arasında hâkimdir ve kişinin değerinin mahkeme-i kübrâda kararlaştırılmasında da hakemdir.”

¹² İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzan*, c.IV, s.391, no:1193; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Câmiu li-Ahlâkı'r-Râvî*, c.IV, s.308, no:1584; Zehebî, *Mîzânü'l-İ'tidal*, c.III, s.309, no:6546; Hakem ibn-i Umeyr RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.858, no:2467; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.XV, s.225, no:15371.

Kur'an-ı Kerim'in böyle olduğunu duyurduktan sonra, Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Ve hadîsî*) “Benim sözlerim, hadis-i şeriflerim de, (*sa'bun müstas'abun*) zordur, zor gelir insanlara; zor gibi görünür.”

İstemeyene zor gelir demiyor, isteyene kolaylaştırılır demiyor ama, aynı mânâyı burada da düşünebiliriz. “Hadis-i şerifler de zor gelir bazı insanlara... Sevmeyen insanlara, anlaşılmaz gelir, birbirine zıt gibi gelir ama, ona tâbî olanlara mânâları açılır, inceliklerini onu seven insanlar sezerler.

(*Ve hüve'l-hakem*) “Kur'an-ı Kerim gibi hadis-i şerifler de hâkimdir, hakemdir. İnsanın ahirette mükâfatının verilmesinde veya cezâsının verilmesinde göz önünde bulundurulacaktır.”

Kur'an'a uyan, sünnete uyan necat bulacaktır; ötekiler, helâk olacaktır. O bakımdan hakemdir. Hadis-i şerifler de hakemdir, Kur'an-ı Kerim de hakemdir.

(*Femen'istemseke bi-hadîsî*) “Kim benim hadis-i şerifime sımsıkı sarılırsa, (*ve fehimehû*) ve bunu anlarsa, (*ve hafizehû*) ve hadisimi hıfzederse...” Buradaki hıfzdan maksat, yâni ahkâmına riâyet ederse, sünnetime riâyet ederse... (*Câe mea'l-kur'ân*) “Kur'an-ı Kerim'le birlikte gelir, Kur'an-ı Kerim'e kavuşur, onunla birleşir.”

Yâni, Kur'an-ı Kerim'i anlamamanın yolu, Kur'an-ı Kerim ehli olmanın yolu, Kur'an-ı Kerim'in mânâlarının mânâvî bakımdan bir insana açılmasının yolu, Peygamber Efendimiz'in sünnetini öğrenmesi, tanıması, sevmesi ve sünnetine riâyet etmesidir.

Bu da, bizim yolumuzun güzel olduğunu gösteriyor. Evliyâullah büyüklerimizin güzel yol gösterdiğini gösteriyor. Bizi terbiye etmek için hadis kitapları te'lif etmişler, "Bunları okuyun!" demişler. Bizim dergâhımızda *Râmûzü'l-Ehâdis* okunuyor. Tabii, bunları okuyunca insan, Kur'an-ı Kerim'le de bütünleşecek, Kur'an-ı Kerim'i de güzel anlaması mümkün olacak.

Çünkü, Kur'an-ı Kerim'in bazı ayetlerine, kalbinde eğrilik olan, hastalık olan bazı insanlar özellikle müteşâbih ayetlere yanaşıp, onları kendi keyiflerine göre te'vil edip, ondan sonra dalâlete düşmüşlerdir. Misâl olsun diye söylüyorum. Meselâ:

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ

(الحجر: ٩٩)

(*Va'büd rabbeke hattâ ye'tiyeke'l-yakîn*) "Sana yakîn gelinceye kadar Rabbine ibadet et!" (Hicr, 15/99) diye emrediliyor Kur'an-ı Kerim'de.

Yakîn iki mânâyâ geliyor. Tabii lügatten açılırsa, bir kelimenin pek çok mânâsı olur. Bizim Avrupalı bir profesörümüz vardı üniversitedeyken:

“—Talebe dil öğrenirken, yabancı dilden bir metni çözerken lügate bakar. Lügate beş altı, sekiz on, üç beş mânâ görür ve en yanlışını seçer.” derdi.

(*Va'büd rabbeke hattâ ye'tiyeke'l-yakîn*)

“Sana yakîn gelinceye kadar, Rabbine ibadet et!” Yakîn'in bir mânâsı şeksiz kanaat, tereddütsüz, şüphesiz inanç ve kanaat demek.

Yâni, “Sana bu inanç, kanaat gelinceye kadar ibadet et, ondan sonra ibadeti bırak!” mânâsını çıkarmış bazı zındıklar; namazı, niyazı, orucu, haccı terk etmeye kalkışmışlar.

Halbuki Kur'an-ı Kerim bazen, başka ayetlerinden bu ayetin anlaşılmasına malzeme verir, işaret verir. Kur'an ayetlerini, bazı diğer Kur'an ayetlerini tefsir eder. Öbür ayetlerde hem Allah, “Namaz kılın, oruç tutun, ibadet edin!” diyor; hem de “İyi bir müslüman olunca, yakîn gelince ibadeti bırak!” der mi?.. Demez!

O zaman *yakîn*'in bir başka mânâsı var. Evet, o mânâyı bir başka ayet-i kerimede görüyoruz. Kur'an-ı Kerim'de bildiriliyor ki, kâfirler cehenneme atıldıkları zaman melekler onlara:

“—Siz ne yaptınız da buraya düştünüz, size peygamber gelmedi mi, Kur'an gelmedi mi, size bu cehennemin varlığı hiç bildirilmedi mi?.. Ne şaşkınlık ettiniz de buraya düştünüz?” diye sordukları zaman, onlar diyecekler ki:

“—Peygamberler bize geldi, bize bunları anlattı, biz onları reddettik. Biz onları tekzib ettik;

حَتَّىٰ أَتَانَا الْيَقِينُ

(المَدَّثِر: ٤٧)

(*Hattâ etâne'l-yakîn*) Nihayet bize yakîn geldi; yâni hayat bitti, öldük gittik. Onun için böyle cehenneme düştük.” diye bildirecekler. (Müddessir, 74/47)

Bu ayetten de görüldüğü gibi *yakîn*, herkesin başına geleceği kesin olduğu için, ölümün adıdır. Yâni, yakîn kelimesinin bir mânâsı da ölümdür. “Ölümün gelinceye kadar ibadet et!” demek. Ama onu anlamıyor.

Demek ki Kur'an-ı Kerim'i ayetler tefsir eder, hadis-i şerifler tefsir eder. “Hadis-i şerifime sarılan, Kur'an-ı Kerim'le bütünleşir.” diyor Peygamber Efendimiz. Burada müjdeyi veriyor. Hadis-i şerife sarılan, onu anlayan ve onu uygulayan Kur'an-ı Kerim'le bütünleşir.

Hadis-i şerifin devamına geçiyorum:

(*Ve men tehâvene bi'l-kur'âni*) “Kim Kur'an-ı Kerim'i hafife alırsa, önemsemezse; (ve bi-hadîsî) ve benim hadis-i şeriflerime değer vermez, onları hafife alırsa; (hasire'd-dünyâ ve'l-âhireh) dünyada ahirette hüsrâna uğrar, dünyası ahireti ziyan dolar, iki cihanda hüsrana uğrayan, zarar eden, cezâ çeken kişi olur.” diyor Peygamber SAS.

Demek ki, “Kur'an-ı Kerim Allah'ın sevgili, mübarek kullarına kolaydır. Sünnet-i seniyyeye uyan, hadis-i şerifleri bilen kullarına kolaydır.

Ama istemeyen, sevmeyen, hafife alan kimselere mânâlarını açtırmaz, anlattırmaz, kalbine imanı verdirmez. Böylece onlar Kur'an-ı Kerim'i anlayamazlar, sevemezler, dünya ve ahiretleri harab olur." diye bildiriyor.

k. Allah'a En Sevimli Varlık

Bugünkü sohbetimi şu hadis-i şerifi okuyarak bitirmek istiyorum; Peygamber Efendimiz Ebû Nuaym el-İsfahânî'nin İbn-i Amr'dan – herhalde Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-Âs RA olmalı– rivâyet ettiğine göre buyurmuş ki:¹³

أَلْقُرْآنُ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ مِنَ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ

(أبو نعيم عن ابن عمرو)

RE. 227/12 (*El-kur'ânu ehabbu ila'llâhi mine's-semâvâti ve'l-ardı, ve men fîhinne*) “Kur'an-ı Kerim Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne, göklerden ve yerden ve göklerdeki, yerlerdeki bütün varlıklardan, zenginliklerden, nimetlerden, her şeyden daha sevimli ve daha sevgilidir.”

O halde Allah'ın sevdiği, en sevimli varlık olan Kur'an-ı Kerim'e, inşâallah bundan sonra daha çok değer vereceğiz.

¹³ Dârimî, *Sünen*, c.II, s.533, no:3358; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.230, no:4679; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.823, no:2363.

Biz de bu dersimizle, Kur'an-ı Kerim'in açıklanmasına, tanıtılmasına, mânâsının ve ahkâmının öğretilmesine yayınlarımızda başlamış olduk. Bundan sonraki sohbetimde –Allah sağlık, afiyet verir, imkân verirse– Kur'an-ı Kerim hakkında genel bilgiler, tanıtıcı bilgiler vermeye devam ettikten sonra, *Eûzü-besmele*'den başlayıp, Fâtihâ'dan başlayıp Kur'an-ı Kerim'in ayetlerini sonuna kadar, ömrümüz oldukça, Allah fırsat verdikçe anlatmaya devam edeceğiz.

Allah-u Teâlâ Hazretleri lütfeylesin, yardım eylesin, tevîkîni refîk eylesin... Mânâsını anlamayı nasib eylesin...

Doğru ve güzel söylemeyi, açıklamayı, tefsir etmeyi nasib eylesin... Söyleyeni de, dinleyeni de büyük sevaplara mazhar eylesin... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

Allah hepinizden râzı olsun, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri ve Ak-Televizyon seyircileri!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

29. 09. 1998 - AVUSTRALYA

[Bütün TEFSİR DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

